

& sacrificium confessionis, indicant non esse sermonem de confessione peccatorum, sed paucum Latinus de hac etiam interpretetur, & ex Græcis Euthymius, Eusebius, Athanasius, Lyranus, Tropius, Valentia, Varabulus, Aelius existimari indicari per **תְּהִלָּה**, id est, per confessionem, laudes gratiarum actionem genus quadam factifici, ad quod panes adtribuerantur, & cum laude confessione, gratiarum actione ostrebatur, potestque appellari eodem nomine, quo sacrificium nostrum **עֲשֵׂה**. **תְּהִלָּה** pacificorum nominatur in Leviticus, ea, ejusdemque lex, sive ritus describitur, & dicitur etiam **אַרְבָּחָם** laudis, ut alias & dixi. Thalmudici docent Mezuzah tempore festas oblationes & orationes, sed non tam quæ est **תְּהִלָּה**.

Argumentum est in ipso titulo indicatum, provocatio ad confitendum, & laudandum illum, atq[ue] ipsi gratiarum agendum pro infinita ejus bonitate, ac beneficentia in creando, regendo, tuendendo, hilariante, levigante ipsi, & frequentetur dicatus cultus ejus locum, cum hymnis & laudibus. Convenit autem eriam id Christo, vel fætatuibus Rabinis, qui de suo Messia exponunt Psalmum, variacioni fore, ut et confessione omnes gentes, & ipe recipi casujsa varicinium illud Eliae, quia misericordia curabit omnes genos, & surabit omnes linguas. Christo debetur ab omnibus non solum Iudæi qui videntur & hic insinuari per populum ejus & eorum pacificam ejus, sed etiam Gentilium, universitatem, terrena habitatores, hoc sacrificium laudis, confessionis, gratiarum actionis, qui pro omnibus obtulit te ipsum tamquam holmiam pacifican, & per eum omnia reconciliata sunt, & pacificata per anguinem crucis ejus, sive que in terra, sive que in celis sibi. Chrysostomus lexit inimicu[m] circa presentem Psalmum, qui docet, quanta sit lexit de conversione prodigi filii, qui typus erat omnium Gentilium. Non utru[m] hoc psalmus Ecclesiastis, nisi in ad laudes de quovis feta, in quo Christi & sanctorum recolitur resurrectio, ut Durandus notat, quæ in primo Psalmu[m] laudum intinatur, & sanctorum predicatione quo[m] in secundo, quæ est hic noster. Athanasius & hunc unum Psalmum scribit habent tantum verba **אַרְבָּחָם** jubilationis. Propositi quoq[ue] Marcellino cundem, & si a nimis verat Domini in omnia providentiam, cuiusq[ue] dominum, & cupiat nonnullis tradere rudimenta Christiana religionis ut in Christum credant, & obsequentes sint, & ubi perduerint se ut ante omnia confiteantur, iubent illos canere. Paucos psalmi veritus magnatum rerum gravidos Augustinus esse affirmat, Avant omnes vocari nullo excepto, ut si inter homines non videatur existere, qui hanc vocem detrectat audire. Hunc quod in priore psalmo quasi irridendo & sublannando David dixerat, ut regnante Domino ita reteretur potius, praeterirem Judorum; in isto gentes omnes hortatur fieri, ut convere jubilent, & exultent. Comparat Chrysologus istam sententiam cum latraria de redditu prodigi ad patrem quando familia tota choros egit, eccelemque cecinet symphoniam p.
Sororate Domino in letitia.) Vetus Platerium, Aug. in jueunditate. Magnum felicitatem Aug. vocat esse in domo Dei servum, eti[us] cum compeditus, que in ornamento vestitatur; liberam servitum esse, ubi non necessitas, sed charitas levit y[et], & veritas liberum facit, simul non fer-
ves esse, quia facti sumus liberos, quia a manu a Deo a-
picio facti sumus, et amamus cum: quia facti sumus: non
debere nos servire cum murmur, quia non id agunt mur-
muri, ut non fieri vamus, led ut malo servi fieri vamus; hic
gaudium & jubilationem esse de ipse futura vita: in illa
vita plenam & perfectam jucunditatem & jubilationem
laudem sine defectu, amorem sine fæaldo, vita sine mor-
te. Longius ingreditur led admodum p[ro]p[ter]e, ut diligenter ut de-
monstrer in nullo vite facta erat religio, liquidam
secuturam, laetitiam, jubilationem resperiri. Egregia pla-
ne in illa ejusdem sententia. Horum inquit, falluntur homines,
ut vel non suscipiant meliorem vitam, vel temeriter aggredian-
tur, quia & quem laudare volunt, sed laudans, ut non ibi di-
cant mala qua mixta sunt, & qui in superiore volunt, tam in
vita aucta & peruersa & utrumparent, ut claudant oculos adver-
sus bona, & sola mala quæ ibi vel sunt, vel potius, exage-
rent. Inde fit ut unaquaque professio male laudata, id est, non
quod laudatur, quam in vita, aversi homines laudans sua invenient
illæ, qui aliae venientia aliquæ qualib[et] esse non credant, &
et quia in malis, & cœpiisse à bonis. Applicat sententiam ad
Ecclesiastem coliquid ad eam invitatur, vel aliae retrahit-
ur, deinde ad clericos, postremo ad monachos. Proficit
dignus lectio locus voris, in quo etiam de apostolis, qui ordi-
nati male dicunt, unde se præcipit, tacens bona quæ
Cibi reliquerunt. Demum concludit, **servite Dominus in ju-
cunditate**, quicunque in charitate omnia tolerant, & ipe
gaudent, & **servire Dominum**, qui non in amaritudine mur-
murationis, sed in diutinitate servitum dilectionis. Chrys-
ostomus, sat merito sic exclamare Prophetam, quod videat
hominem quondam peccati servum, captiu[m] mortis, man-
cipium de monachis, dolorum vernum, vitiorum verbena-
ron, et cruxim compeditum, malis dominis talibus, r[es]er-
vata. f[erme] 6.

Vers. 2.) Jubilate Deo omnis terra, servite Domino in letitia, introite in conspicuus eius in exultatione.
Habituantes omnes teat ab jubilandum Deo invitatis, quoniam beatus qui fit statim liberatum, i. quod est gaudium articulatum verbis pra magnitude non expressum, sed sine verbis, & solo multica vocis tono editum. Preterea ut dominio levitatem cum corda alacritate laetari, Denti que ut in ejusmodi veniant conspicutum cum facie aliorum ceterorum, non tamquam aliis difficulter dominum & leverum anxi, serviliter, oliciti, ac trepidi, sed velut carus grecorum pafatore benignissimo, & fiscus filii coram pifissimo parte cum secura, atque hilaris exultatione concipientia iniquitateque manu & inimicorum invadentibus peractu triitem, ub morte lugente, ub de moni palestine, ub idolis tremente, ub viuis suspectum, ub criminibus desperatum, dantem extrema iurispira, quod tales, sicut crudelis dominos sustinuerunt, quod inquam videat hominem a talibus liberatum, & revocatum ad oblationem creatoris, ad patris gloriam, ad unius boni Domini in libertate servitum. De dignitate divina servitutis egiimus alios, legendique Ambrosius, dilputans quod saepe ipsi habet sit, & libertatem nostram in Christi esse lapidem, qui pro nobis dignus est fieri servus: item Diversus liberum, qui Iovis mutata nomine videlicet in Dei nomen, ultimum Sophoclaus carmen posse.

Recte idem Pater moneret, ut qui jubilat, Deo Domino, que jubillet; nec jubilationem suam in alias artas dividat: cetera dico postum utcumque in omnibus felium esse inest, quam neimpe inestabilitatem rei, jubilatio in verbum importat, ut antea diximus. Anypius, & Catifid, obliteratur. Sit indicale latitudo. Sancti hilarius etiam item & letitiam modestam doctrinam oritur, majorum in modum, & ipsimet conservabant, praesertim erant, & aliis commendabant, maxime Antonius & Franciscus, velut praeuentilatum adversis accidit, ac ut illicite antisolutum,

& tamquam indicium habitantis in ipsis Christi, & tempore eius usque ad fraudis, ac regnabili tentationis, & rem quae diabolus guidem valde duplicebat, alios autem pluti-
mum edificare. Suadebat vero crebro Franciscus ea oratione utriusque ab iis, qui aliqua tristitia vel angore animi
corriperentur: *ad deum misericordiam latitans salutari vesti.* Verum
haec de re aliis non temet, & in aliis, commentariis nostris.
Introitio in confessio eius in exaltatione. Pateretur enim
te, ac Romanum, Aug. Arnobius, Celsiod. Chrysiologus
biscripsit. Hic ergo primi coram eo in laude. Alii, *cum confiteo.*
Aquila vertice etiam in laude, ieu in laudatione iudei et Iou
Symmachus: *ueri vocu[m] ac cum fusa neclamatio[n]e;* five
cum benedictione, significante haec omnia: *qui renatus es*,
troire leu intrare in confessio[n]e; & ante confessio[n]em Dei, *et ve-*
re ad tabernaculum, five ad templum; ubi se peculiari
quodam ratione praesentem exhibebat, & faciem velut
ossestandebat, quam importat Hebrei vox **W^YD** Iephana,
Hec mihi videatur veritas nupsit, cum qua ut intrandum
ad nuprile, regumq[ue] convivium Christi, *hac jucunditate*
secundum faciem sanctorum, d[omi]no coaveniente[m] fa-

¶ Scitote quoniam Dominus ipse est Deus, ipse fecit nos & non ipsi nos.
Populus eis, & oves pacis ejus:
Hanc esse Chrysologus a dixit causa m, cur nos ad intradunum conpectu Domini in exultatione, ut in exultatione prophetarum applicat, ut postea dicam. Abiitque de Deo loquendis, postea jubilans ipsi, & interviendi in letitia, & introiundi in conpectu ejus in exultatione, ita ut, acq[ua] nobis attentem perpendida, & ploratum attinenda, quoniam Dominus noster ipso Iesu Christu verus Deus, ipse condidit, & instruxit, & beneficis suis, non nos nobisipm ipsi Autors nostri esse, ac bonorum que habemus, Audores sumus. Omni iure ipsius sumus, quo quavis alia creatura, ita usseritutem ei negare, ac subtrahere nequeamus, cui omnia seruitur, & in eius direione cuncta sine poena, ut non sibi quis refixerit voluntate eis p[ro] abolute. Quare praefat sponte, alacriter, hilariter, colla nobis, & illius impleri voluntatemque ut Dominus & creator hoc exigit a rationali creatura. Præterea vera habent ratio magnopere singularia, ac eximie illius benevolenia, & curz, qua nos Hebreos, inquit David, in peculiarem populum suum, gregemque pacificam lux eligit, diligit, pacit & secundum corporis optimis tunc optime bonis, secundum animam, sanctissimis legis institutis, ac verbis. De Christi plures haec accipiunt, & quidem quatenus idem est homo esse non Deum, & Baal, exclaimavit populus eis in faciem suam, Domine tu es Deus, Dominus tu es Deus, & יהוה הָאֵלֹהִים רַבְּרוֹת הַמְּלֹאכִים Jehovah hu baolah, Jehovah hu baolah. Tunc iussu Eliz, Prophetas Baal ad ipsum adducti sunt in orientem. Cion ibidebat; Dub illo inter fecit a, ut dinivitatem defuerint esse, & creatum esse amitterent, quod dinivitatem altera adscrivebant, quia ei qui tolus per te es, & omnis Aut[or] principialis esse. Cum enarratoribus huius loci Origenes s[ic] quoq[ue] interpretatur de Christo, ita ut ex Parte omnia, sed per filium eius sententia sint omnia, notis per ipsum q[ui] Aliud nomen אלה[ה] appellative denotat Deum iudicem, providum, gubernatorem, quod illi p[ro] convenienter qui rebus esse communicat; ut non pendeant solum ab eo in fieri, produci, creari generari, sed & conservari, operari, regi, gubernari. Hoc est primum, quod accedit ad Deum necessarium est, credere, quod est ille, & quavis perspicaciis ingeniis homo demonstrare id posse. Verbum, scire, praesentis loci utramcum nostrum potest significare, tunc fidei, propter certitudinem ab aliis evidenter, tunc scientia, oportet evidentiam cum certitudine. **V**iam aeternam dixit Christus i[de]o, ut significaret homines suum Deum verum, & ob i[de]o emolumen suum Christum, id est, ut credant. Nec rara licet aliis scientia & scientia notio, pro fide actuve credenti; sidem juvat & sovet naturalis ratio, & gutus quidam, ac experientia & de quibus tribus Rikkelius exponit hoc loco scientia verbum.

divinitatis dignitatem si debet deferiri, aut aliquoties ratio-
nem invenimus. Aug. Minime magis de se ipso usurpare debet id
homini ante dictum quendam modum idem Aug. Epistola n^a
quodam, & termino a docet juxatullit: *plus per nos sumus
miseremur genitrix f^a Christi in operibus bonis, que
praeparavit Deum ut in illis ambulet.* Potius idem hunc adi-
mitum leniter, pr^ace videtur ibidem idem Doctor alii
negare communem creatoris ceteris & in eodem declar-
rat verba Pl. 94, q^a *lives livet et coram Domino qui
fecit nos.* Monet vero, quod qui fecit nos non deferit, qui
non dicit, qui curat non facere, curat & custodiens, qui fe-
cit antequam rogaretur, non dicit quum rogatur. Vocat
illum aum leniter aliter, & utiliter contra dicen-
tes quod eos Deus fecerit homines, ipsi le facient iustos,
iustum primum faciem, verum. Valer vero etiam *¶¶¶¶¶*
*habet alios notari, non tantum facere, sed etiam orne-
re, beneficere, donare, offere, et taliem cum laude, ut quam dic-
tur, quod fecit Deus Moysen & Aaron, & Deus Christum
f. Notat Kimhi hoc loco notonem istam, explicatque p^r
magis, & ostendit alio etiam dicto exemplo de
Moysi, & Aarone. Sunt etiam, qui citato priore ex E-
pitola ad Ephesios loco, vim confundant in voc^e *τοιχα*,
quam interpres *σταύρων* reddidit, quasi alludatur ad
carnem, in quo molles ges vel syllaba redundat, aut
desire: idque facit Poeta ut laudem colligat, & alias
voluptate officiat; ita ut ad eundem modum ex opere
suo Deus, praecepit cedentiam gloriam lumen querat,
nolam autem utilitatem, & voluptatem: opulque il-
lo, & incarnatus, vim habeat; non recte & in beatia
convertendi, ut de carminibus fabulantur quod illis;*

Cives in facies mutariis Uffisi.
Sed verè & in divinitatem quamdam transtulitudi: nec
vel de celo deducere Lunam, quamvis poset si oportere,
sed ecclia inferendis. Ingeniova expeditio, sed ut accom-
modatior, non ut litteraliter, admittenda. Gratitudinis ad-
versus Deum & erga ceteros modelizare, nos admonet hic
locus. *Unus natus omnium Fater, nos Iustum, Deus filius no-
stris;* & opera manus eius omnes & noi ecce & me, *Iesus Christus* &
te fecit Deus; & de eodem luto ego quoque formatus sum ut
nisi nihil habemus quod, non regnare, non gloriar, abe-
cum b. Lege cumdem August. evanescit Epistola. *Alium*
h. Cor. 10. 19. huic mundi sensum explicat Apollinaris,
in Epist. 15. 3.
aut & Prog. 19. 12. dicitus apud episcopum eius.
In seculi nos, neque non sufficiens, sumus.
Videlicet & non nisi faciamus, aut quid alius finis Deo fa-
ciamus juxta illud Apostoli, *le omnia sufficiunt nostra ex*
*deo, quia non sumus insufficiens ex nobis, quia ex no-
bis. Dicabat, ut teruli, superibus ille Rex, *tu fac memores*
*impium, & alii apud Amos 9. in fortitudine nostra assemp-
tibus nolis corrora. Notar etiam Hoc tritum, ac veluti pa-*
k. Cor. 3. 9.
IE. 46. 29. 1.
*m. 6. 13.**

*Ver. 4.) Introite portas ejus in confessione; atria ejus
in hymnis: confitemini illi.*

Laudate nomen eius.
In invitatori populus Dei, oves & pascuæ ejusmodi subeantur
in portas templi, & in atria ingrediantur, cum con-
fessione laudis, & gratiarum actionis, cum hymnis,
psalmis, quibus confeantur ipsi, & celebrant nomine ejus.
Hic est populus præteritum Christianus, de quo David
alibi, à annunciatrice Domingo generatio ventura, &
annunciantibus cœli iustificans eum, populo quod nascetur, quem fa-
cti Dominus; & populus qui crebatur, labitur Dominus in
Eis, si autem inducet dicentem Deum, & omnem in
coenam nomen meum, in gloriam meam excede eum, formac-
tum & feci eum, & populum si quoniam si formavi misericordia
mea narrabit. Magis proprium officium hoc erat
Levitatus, qui proprium quoque in templo habebat
atrium, & nunc clericorum, qui cultui, & laudibus
divinis dicati sunt. De confessione sacramentali, &
laudibus Dei post illam alii explicant.

Intrato portas ejus in confessione, Alia Latina *Pateriter
Ang. intrat in portas, Arnobius, Casiost, Chrysologus
b. Paterius i. intrate portas. Hier. & Aug. in speculo, in-
gredimini portas ejus in gratiarum actionis. Alii, cum gra-
tiatione, vel celebratione, vel commendatione, & laude. Et
Hebrai unum nomen Πύλην θοδαί, de quo in titulo. His
temporibus dicitur, obseruat Kimhi ex aliis Rabbinis, et
fatuus sub Messia orationes, & oblationes alias, & unicam
confessionis, seu gratiarum actionis, & laudis futu-
ram, quod illi accipit de summa felicitate, ut nemio com-
pellatur quidquam postulare, nec etiam futuri sint pec-
catores, qui pro peccatis offerant, & spem infelicem. My-*

sticus lenitus, ut ibi dixi, est de confessione peccatorum
qua fatus multi Latini explicant, & ex Gracis Euchy-
Cajeranus vero de confessione fidei. Apollinarius per
misericordiam declarat, quod est, *cancer*. Confessionem pec-
catorum Aug. & imbecillitatem propriam, cum laude il-
lum, aquo ubiq*ue* iusmus, commendat. Inde iuber initium
eius intrandi, ubi greci ex*ne*, non remanendis foris ad iupos
iuxta illud *quod precinente Domina in confessione*, quod ipse legi
git*scripti*, ut sonat Graecum *τέλεσθαι*. Monet tam eti-
am, ut jam ingredi tempore confeatur, quia tempus ha-
bemus quod confiteamur, opus esse, ut nos ipse reprehendi-
amus, ne illi reprehendat, qui damnum iuratur: est in atris
beatis, in illa regiae, in illa *equalitate* Angelorum, non
futuram confessionem peccatorum, sed laudis: tempore
confessorum, qui has *per se suffici* ingressus fuerit, illum
Deum, se creaturam, illum protectorem, te protectionem
Confit confessio prior, ut lugua per eam expurgata, para-

riofatorem cum Dinaz, ad templorum lucra, cum Eian; & ad posiciones, cum Cain. Intendi dignum: admove, si vis manum oculoquelle.

Atria quin in hymnis; Hic- & Ang. & alibi, ubi viderunt perpetuo legi translatiōnēm Hier. ex Hebreo, in landa nimirum *et non* tepeundo, intrōit. Additur in aliis Pleriorum Latinis, & pl. Catiudororum & Parerium, in *hymnis confessiōnem*, & ruris in veteri Platerio acutūtē, *confitemintur*. In emendatoriis Auguſtini indicibus habeatur, in *hymnis confessiōnem confitemintur*. In alijs ut in veteri Platerio. Expreſſa in Gracis Compluſen- bus, Biblis Regis, & aliis, atque viderup ad eam narratores Gracos, bū propoſitio, *trācū tūcas ērā vādās*, & magis perpicuum reddi orationē, ut regantur à verbo *trācū tūcas*. Apollinarium quoque sic explicat.

*σπείρα το μελάπο μενοθέαν ἐντοσθε πνιγάς,
ἐν δ' αὐμῆς κακηπλήξ θεόν λατεύσατε μολυπή.
Festinate canentes diuinās intra portas:
In atris uero Regem Deum rogatē cantū.*

